

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

RAPOR:

KONUNUN ÖZÜ: Uygulama Bazlı Taksi

KOMİSYON İNCELEMESİ: İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 09.09.2024 tarihli birleşiminde 2024/957 sayı ile komisyonumuza intikal eden Toplu Ulaşım Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün 09.09.2024 tarih 1624252 sayılı yazısında;

BAŞKANLIK MAKAMINA

"İlgi: a) 10.07.2004 Tarih ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
b) 13.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu,
c) 15.06.2006 Tarih, 26199 Resmî Gazete Sayılı Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği

d) Ulaşım da Enerji Verimliliğinin Artırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik,
e) 26.01.2023 tarih ve 71188846-622.02/5632914 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Taksi Plakaları konulu görüşü (<https://webdosva.csb.uov.tr/db/verel\onetimler/icerikler/taks-plakalari belediye bürosu-20230312110131.pdf>)

f) 21.07.2022 tarih ve E-14399437-622.02-3575151 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Ticari Taksi Plakaları konulu görüşü (<https://webdos\ a.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/t-car-taks~ plakalari-20220722092333.pdf>)

g) 29.08.2024 tarih ve 2024/6-9 sayılı UKOME karar.

İlgi (a) Kanunu'nun 7. Maddesinin f bendi "...Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek," p bendi "Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettilmesine karar vermek..."

İlgi (a) Kanunu'nun 9. Maddesinin 2. Fıkrası: "Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırlan dâhilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır" 3. Fıkrası: "Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer" ve 6. Fıkrası "Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz" hükümleri yer almaktadır.

İlgi (b) Kanunu'nun 15. Maddesinin birinci fıkrasının f bendi: "topl u taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü topl u taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletmek", p bendi: Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve topl u taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek" hükmü yer almaktadır.

İlgi (c) Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin Düzenleme Yapma Yetkisi başlıklı 27. Maddesinin 1. Fıkrası ve 1. Fıkranın a bendi: "Büyükşehir belediyeleri; alt yapı

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

yatırımları ile ulaşım ve toplu taşıma hizmet ve faaliyetlerinin amaca uygun, etkili ve verimli yürütülmesini sağlamak üzere bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda; a) Hizmet ve hizmet alanlarının mahalli özelliklerini dikkate alarak, birinden diğerine çeşitlilik ve farklılık arz eden, nicelik ve niteliklerini, göz önünde bulundurarak büyükşehir belediye meclisinin karar ile düzenleme yapabilirler." Bağlılık başlıklı 5. Maddesi: "Büyükşehir belediyesi alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi büyükşehir belediye başkanına bağlıdır. Başkan bu görevi bizzat veya görevlendireceği kişi eliyle yürütür." Aynı yönetmeliğin Bağlayıcılık başlıklı 6. Maddesi: "Alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi tarafından alınan ortak yatırım ve toplu taşımayla ilgili kararlar; büyükşehir belediyesi, büyükşehir dâhilindeki diğer belediyeler ve büyükşehir sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişileri bağlar."

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin Görev ve Yetkileri başlıklı 18. Maddesinin 1. Fıkrası, 1. Fıkranın a, ç, d ve e bentleri: "UKOME, büyükşehir içindeki kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak üzere; ulaşım, trafik ve toplu taşıma konularında üst düzeyde yönlendirici karar alma, uygulama, uygulatma ve ilgili mevzuattaki usulüne göre gereken tesisleri kurma, kurdurma ve işletme hak ve yetkilerine haizdir. Bu amaçla;

a) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, mevzuatla yetkili kılındığı durumlarda mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almakla,

ç) Kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; otobüs, taksi, dolmuş ve servis durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek, gerçek ve tüzel kişiler ile resmi ve özel kurum ve kuruluşlara ait otopark olmaya müsait boş alan, arazi ve arsaları geçici otopark yeri olarak ilan etmek ve bunların sahiplerine veya üçüncü şahıslara işletilmesi için izin vermek, izin verilen otoparklar ile karayolu üzerindeki diğer park yerlerinde engelliler için işaretlerle belirlenmiş bölümler ayrılmasını sağlamakla,

d) Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları ile bu taşıtların teknik özelliklerini tespit etmek, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek, bunlara izin ve çalışma ruhsatı vermekle,

e) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, ulaşım, toplu taşıma ve trafik mevzuatının büyükşehir belediyesine verdiği yetki doğrultusunda uygulamaya yönelik yönlendirici karar almak ve görüş oluşturmakla," 28. Maddesinde ise "Nüfus artışı ve şehrin ulaşım planı dikkate alınmak suretiyle büyükşehir sınırları dâhilinde taşıma ihtiyacı, UKOME tarafından düzenlenecek bir raporla İçişleri ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilir. (2) Taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçları ile toplu taşıma araçlarının tahsis süreleri, ticari plaka sayıları ile bu plakaların verilmesine ilişkin usul, esas ve devir ücretleri UKOME'ce tespit edilir." hükümleri yer almaktadır.

İstanbul 7. İdare Mahkemesinin 2021/275 karar numaralı kararında; "UKOME'lerin 5216 sayılı kanununun 7. Maddesinde sayılan ulaşım ile ilgili tüm düzenlemeleri yapma görev ve yetkilerinin bulunduğu, dolayısıyla günün gelişmelerine göre ulaşım hizmetinin sağlıklı ve güvenli yürütülebilmesi için yasal sınırlar içinde her türlü tedbiri almaya yetkisinin bulunduğu açıktır" hükmü yer almaktadır.

Ayrıca Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun 21.05.1991 tarih ve 20877 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı imzalanmıştır. Söz konusu Özerklik Şartının 2. Maddesinde "Yerel Yönetimler, kanun tarafından belirlenen sınırlar içerisinde, yetki alanlarının dışında bırakılmış olmayan veya başka herhangi bir makamın görevlendirilmemiş olduğu tüm konularda faaliyette bulunmak açısından tam takdir hakkına sahip olacaklardır" hükmü yer almaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuat gereği büyükşehir sınırları dâhilinde yolcu

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

taşımacılığı yapan araçları, bu araçların sayısını, çalışma usul ve esaslarını, araçlarda bulunması gereken teknik özellikleri, hat ve güzergâhlarını belirleme, bu araçlara izin ve ruhsat verme vb. her türlü konuda yetki, görev ve sorumluluk Büyükşehir Belediyesine ait olup, işbu hususların uygulanması yönünde düzenlemeler ve karar mercii Ulaşım Koordinasyon Merkezi'dir. UKOME'nin yetki, görev ve sorumlulukları yalnızca toplu taşıma yapan araçlarla sınırlı olmayıp şehir içinde yolcu taşımacılığı yapan tüm araçları ve taşımacılık türlerini kapsamaktadır. İlgili yasal düzenlemelerden de açıkça görüleceği üzere; taksi, minibüs, otobüs, servis, taksi dolmuş, metrobüs, metro, deniz motorları gibi belediye sınırları dâhilinde ticari amaçla yolcu taşımacılığı yapan araçlar kamunun ihtiyaçları doğrultusunda hizmet vererek, kamusal taşımacılık faaliyeti icra etmektedirler.

İlgili mevzuatın verdiği yetki ve sorumluluklara istinaden alınan UKOME kararıyla kabul edilen Taksi Taşımacılığı Yönergesinde "Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma aracı kavramı;

b) Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma: Kamunun ulaşım ihtiyacını karşılamak için, kamu veya kamu adına özel müteşebbisler tarafından yerine getirilen ve TUHİM tarafından belgelendirilen taşıtlar ile yapılan ulaşım hizmetini,

c) Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma Aracı: 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu 7. Maddesi kapsamında kara, deniz ve su üzerinde faaliyet gösteren ve raylı sistemler, otobüs, minibüs, taksi, taksi dolmuş, servis, gemi, vapur, deniz motoru, deniz taksi, elektrikli araçlar vb. gibi UKOME tarafından çalışma esasları düzenlenen toplu ulaşım türlerinin taşımacılık faaliyetlerinde kullanılan taşıtı," şeklinde tanımlanmıştır.

Bu kapsamda taksiler de toplu ulaşım araçları olup Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 2022/21 Esas, Karar 2022/22 numaralı kararında "Bu kısımda, ticari taksi türü toplu ulaşım araçlarına, araç içi ses ve görüntü kayıt özelliği bulunan kamera sistemi takılmasının, özel hayatın gizliliğine müdahale teşkil edip etmeyeceği hususu tartışılacaktır. .. Davaya konu kamera sisteminin kurulduğu ticari taksi türü araçlar, kamuya açık alanlarda, belirli bir ücret karşılığında, yolcuların bir yerden başka bir yere taşındığı ulaşım vasıtalarıdır. Bu yönüyle ticari taksiler, gelir elde etmek üzere ticari faaliyet yürüten şoför açısından, isteyen ve ücretini ödeyen herkesin kullanımına açık, taşınan yolcuların sürekli değiştiği bir iş yeri; yolcular açısından ise, içerisinde geçici bir süre ile yolculuk yapılan ulaşım vasıtalarıdır. Buna göre söz konusu araçların iç kısmının, "kamuya açık" alan olduğunda tereddüt bulunmamaktadır. Diğer toplu ulaşım araçlarına göre daha az sayıda yolcu taşıma kapasitesine sahip olmaları, bu araçların toplu ulaşım aracı olmadıkları, araçların içinin ise özel hayat alanına dahil olduğu sonucunu doğurmayacaktır." denilerek bu durum hukuken vurgulanmıştır.

İlgi (d) yönetmeliğin Taksi Uygulamaları başlıklı 8.maddesinde "Belediyeler, taksilerin trafikte boş dolaşmalarını, durak dışında beklemelerini engelleyecek, taksi yönetim veya çağrı merkezi, telefonlu, telsizli durak ve merkezi alanlarda taksi cepleri gibi uygulamaları planlar ve yaygınlaştırır. Bunun için şehir trafiğine uygun bir şekilde, taksilerin bekletileceği alanları tespit eder" hükmü yer almaktadır.

İlgi (b) kanunun Meclisin görev ve yetkileri başlıklı 18. Maddesinin (e) bendinde "Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek." hükmü yer almaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 1 inci maddesinde "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür. ..." hükmü yer almaktadır.

03/05/1986 tarih ve 19096 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının Amaç başlıklı 1.maddesinde "Bu Karar'da amaç, vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi ve disiplin altına alınması, korsan taşımacılığın önlenmesi ve fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmektir. (94/6311) ve (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik)" hükmü yer almaktadır.

86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Kararın 2.maddesinde "Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12 nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik Komisyonlarınca plaka tahdidi karar alınan illerde uygulanır." hükmü ile mezkûr Kararı kapsamı belirlenmiş ve 3.maddesinin "Ticari plaka verilebilmesi için; (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) 1) Taksi, dolmuş ve minibüslerde; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak, (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) 2) Umum servis araçlarında; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak, (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) şartı aranır. (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere, umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler. (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik)" hükümleri kapsamında taksilere verilecek ticari plakaların verilmesi esasları düzenlenmiştir.

Danıştay 15. Daire Başkanlığının 22.03.2016 tarih E. No: 2013/8967, K.No: 2016/1961 sayılı kararında "2918 sayılı Karayolu Trafik Kanunu'nun 12. maddesinde, il ve ilçe trafik komisyonlarının kuruluş ve görevleri belirlenmiş; bu kapsamda, karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek söz konusu komisyonların görevleri arasında sayılmıştır. Bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan 02.04.1986 tarih ve 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1. maddesinde; bu Kararın amacının, toplu taşımacılığın geliştirilmesi ve disiplin altına alınması, korsan taşımacılığın önlenmesi ve fiilen çalışan şoför esnafının haklarının korunması amacıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını belirlemek olduğu, 2. maddesinde; bu Kararın 2918 sayılı Yasanın 12. maddesi uyarınca, plaka tahdidi kararı alınan illerde uygulanacağı, 3. maddesinde; ticari plaka verilebilmesi için, a) Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş olmak, b) En az iki yıldan beri o ilde ikamet etmek, c) Şoförler derneğine üye olmanın zorunlu olduğu, ticari plaka sahiplerinin bu plakaları taşıtla birlikte veya ayrı olarak yalnız birinci fıkradaki şartlara haiz kişilere satabilecekleri, 4. maddesinde ise; trafik komisyonlarınca verilen kararla ticari plaka tahdidi uygulanan illerdeki plakaların dağıtımının, İçişleri Bakanına tabi olduğu belirtilmiştir.

Diğer taraftan, 13.07.2005 tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin p) bendinde, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek, Belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmış ve uygulanmayacak hükümler başlıklı 84. maddesinde ise; belediyenin sorumlu ve yetkili kıldığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı düzenlemesine yer verilmiştir.

Dolayısıyla, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15/p ve 84. maddeleri uyarınca, belediye sınırları dahilinde ticari amaçla taşıma yapacak araçların sayılarının belirlenmesi ve sınırlandırılması yetkisi, trafik komisyonlarından belediyelere intikal etmiştir." hükmü yer almıştır.

İlgi (e) görüşte, "Danıştay 8. Dairesinin 19/11/2007 tarihli ve E. No: 2007/4194, K. No: 2007/6111 sayılı kararında görülen temyiz davasında Bursa 2. İdare Mahkemesinin 27/03/2007 tarihli ve

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

E:2006/1401, K:2007/542 sayılı kararındaki "... 5393 sayılı Yasanın 15/f ve 84. maddeleri ile 2918 sayılı Yasamn 12. maddesinden söz edilerek, 5393 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle 2918 sayılı Kanunun Belediye Kanunu ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği açık olduğundan, 2918 sayılı Kanun uyarınca alınan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının da 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği, ...", Danıştay 8. Dairesinin 17/09/2020 tarihli ve E. No: 2016/14732, K. No: 2020/3653 sayılı kararındaki "... belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçları ve ticari taksilerin sayılarım, zaman ve güzergahlarını belirleme yetkisinin Belediye Meclisi'ne ait olduğu anlaşılmış olup, ticari taksi nitelikli araçların çalışma izinleri, sayı ve güzergahlarının belirlenmesi ve buna yönelik olarak yapılan başvuruların değerlendirilmesi ile gerekli işlemlerin yapılmasına ilişkin yetkinin yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca belediye meclisine ait olduğu ..." şeklindeki hükmü ile belediye meclisinin ulaşım ve toplu taşımadaki yetki ve imtiyazları yorumlanmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri ve Danıştay kararları çerçevesinde; belediyelerin toplu taşıma ve servis araçlarını ile taksi sayılarını belirleme yetki ve imtiyazının bulunduğu, özellikle kendi nam ve hesabına ticari olarak taşımacılık yapan taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerin belediyelerin belirlediği sayılarda, belediyelerce belirlenen durak ve park yerlerinde, belediyelerin uygun gördüğü zaman, ücret ve tarifeler ile güzergâhlarında aldıkları çalışma izinleri ile ticari taşımacılık yaptığı, bu bakımdan belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek ticari taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde işlemlerin tesis edilmesi gerektiği, bu itibarla sair hususlarda ve il trafik komisyonunca harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların, 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili cari hükümleri kapsamında tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere tahsis edilmesi gerektiği, diğer taraftan alınacak kararların kentin nüfusu ve nüfus artış hızı, kentleşmenin hızı ve yönü, ulaşım planı, trafik düzeni ve güvenliği, güzergahların ve hatların nüfus yoğunluğu ve araç ihtiyaçları (nitelik, kapasite vb.) gibi kriterler göz önünde bulundurularak tesis edilmesinin önem arz ettiği," hükümleri yer almaktadır.

İlgi (f) görüşte, "Sayıştay'ın 2015 yılında muhtelif mahalli idarelerde yaptığı denetimler sonucu yayımladığı denetim raporlarında; "İhalesiz taksi ve servis plakası ile hat verilmesi" ile ilgili olarak Sayıştay bulgusunda özetle, "... hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. ... İhalede şeffaflık ve rekabet ilkelerine aykırı olarak başkan onayı veya encümen kararıyla verilebilmesi mümkün değildir. ... İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunanlar için çalışıyor olmaları kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir." denilerek ihalesiz verilen plaka ve hatların iptal edilip Kanun'da belirlenen süre ve şartlarda ihale yoluna gidilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, belediye taşınmazlarının 2886 sayılı Kanun uyarınca kira süresi 10 yılı, belediye haklarının 5393 sayılı Kanun uyarınca irtifak süresi 30 yılı geçememekte diğer bir deyişle belediye meclisi bu süreleri aşacak şekilde bir karar alamamaktadır. Bu bakımdan, toplu taşıma hizmetlerinde imtiyaz usulü dışında Kanun ile bu süreleri aşacak bir süre belirleme noktasında belediyeye özel bir yetki verilmemiştir. Belirtmek gerekir ki belediyeler toplu taşıma hizmeti ile ilgili görevli ve yetkili olduğu kadar bu hizmet kendilerine mahalli müşterek ihtiyaçlar bağlamında bir sorumluluk olarak da tevdi edilmiştir. ...Yine her 3 yöntemde de toplam süre göz önünde bulundurularak muhammen (tahmin edilen) bedelin 2886 sayılı Kanun kapsamında belirlenerek bu Kanunda gösterilen ihale yöntemlerinden somut olaya uygun olanlarından birisi seçilerek ihale edilmesi ve ihale sonucu idarece tespit edilecek uygun bedel uyarınca belirlenen ihale bedelinin 2886 sayılı Kanunun 57 nci maddesinde gösterilen sürelerde tahsil edilmesi

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

gerekmektedir. Diğer taraftan, belediyelerin toplu taşıma araçları, servis araçları ve taksi sayılarını belirleme yetki ve imtiyazı bulunmaktadır. Özellikle kendi nam ve hesabına ticari olarak taşımacılık yapan taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmeler belediyelerin belirlediği sayılarda, belediyelerce belirlenen durak ve park yerlerinde, belediyelerin uygun gördüğü zaman, ücret ve tarifeler ile güzergâhlarında aldıkları çalışma izinleri ile ticari taşımacılık yapmaktadır. Bu bakımdan, belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek ticari taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde işlemler tesis edilmesi gerekmektedir. Sair hususlarda ve il trafik komisyonunca harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere tahsis edilmesi hususunda 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili cari hükümlerinin esas alınması gerekmektedir." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde; büyükşehir dahilindeki taksi taşımacılığının ve bu taşımacılıkta kullanılacak araçların çalışma şekil şartları ile teknik özelliklerinin (kapasitesi, model yılı, rengi, plakası vs.) UKOME tarafından belirleneceği, bir kamu hizmeti olarak belediyeye yüklenen görevlerden olan taksi taşımacılığının üçüncü kişiler eliyle yürütülmesi mümkün olmakla birlikte bu kişilerin denetiminin, bu hizmetin asli sunucusu olan belediyeye ait olduğu, belediyenin bu görev ve yetkilerini kullanırken sahip olduğu takdir hakkının kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden denetime tabi olduğu; diğer taraftan ihtiyaç olması halinde yeni ticari plaka tahsis edilmesi yani sisteme yeni araç ilave edilmesi halinde belediyenin ihale yöntemiyle yeni araçları sisteme dahil edebileceğinin mümkün olduğu görülmektedir.

İlgi (g) UKOME kararı ile, İstanbul'da 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kapsamında faaliyet gösteren 20.311 taksinin ilk etapta 2.500 adet arttırılmasına karar verilmiştir.

Makamınızca uygun görüldüğü takdirde, ilgi (e) ve (f) görüşlere uygun şekilde 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması kaydıyla 2.500 adet taksinin gerçek kişilere 5393 ve 2886 sayılı kanun hükümleri doğrultusunda ihale yapılması için karar alınmak üzere yazımızın Büyükşehir Belediye Meclisine havalesini tensiplerinize arz ederim denilmektedir.

KOMİSYON GÖRÜŞÜ: Teklif komisyonlarımızca incelenmiş olup, 29.08.2024 tarih ve 2024/6-9 sayılı UKOME kararı ile, İstanbul'da 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kapsamında faaliyet gösteren 20.311 taksinin ilk etapta 2.500 adet arttırılmasına karar verilmiş olup, 26.01.2023 tarih ve 71188846-622.02/5632914 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Taksi Plakaları konulu görüşü ve 21.07.2022 tarih ve E-14399437-622.02-3575151 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Ticari Taksi Plakaları konulu görüşü doğrultusunda, 2.500 adet taksinin gerçek kişilere 5393 sayılı Kanunun 18/e maddesi ve 2886 Sayılı Kanunun ilgili hükümleri doğrultusunda ihale yapılması komisyonlarımızca uygun görülmüştür.

Meclisimizin onayına arz olunur."

Şeklinde hazırlanan Hukuk – Ulaşım ve Trafik Komisyonları müşterek raporu; İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 9. Seçim Dönemi 1. Toplantı Yılı, Eylül Ayı Toplantılarının 12 Eylül 2024 tarihli 3. birleşiminde okunarak, Müzakere açıldı:

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

Melendiz DALYAN İZGİ –Başkanım, Komisyon raporunun görüş kısmının “teklif Komisyonlarımızca incelenmiş olup, 29.08.2024 tarih ve 2024/6 ila 9 sayılı UKOME kararı ile İstanbul’da 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kapsamında faaliyet gösteren 20.311 taksinin ilk etapta 2.500 adet arttırılmasına karar verilmiş olup, 26.01.2023 tarih 71188846-622.02/5632914 sayılı Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Taksi Plakaları konulu görüşü ve 21.07.2022 tarih ve E-14399437-622.02-3575151 sayılı Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Ticari Taksi Plakaları konulu görüşü doğrultusunda, 2.500 adet taksinin gerçek kişilere 5393 sayılı Kanunun 18/e bendi uyarınca 29 yıl süreyle 2886 sayılı Kanunun ilgili hükümleri doğrultusunda ihale yapılması Komisyonlarımızca uygun görülmüştür” şeklinde düzeltilerek oylanmasını talep ederiz, dedi.

Nuri ASLAN (Meclis 1. Başkan Vekili) – 89 numaralı raporu yapılan düzeltme ile birlikte oylarınıza sunuyorum, dedi.

– Oy’a sundu. Yapılan işaretle oylama neticesinde Oybirliği ile kabul edildi.

Ezgi AKGÜL
Divan Kâtibi

Utku AKBULUT
Divan Kâtibi

Nuri ASLAN
Meclis 1. Başkan Vekili

20 -09- 2024

GÖRÜLDÜ

Ekrem İMAMOĞLU
Büyükşehir Belediye Başkanı

Nuri ASLAN
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan V.

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

RAPOR:

KONUNUN ÖZÜ: Uygulama Bazlı Taksi

KOMİSYON İNCELEMESİ: İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 09.09.2024 tarihli birleşiminde 2024/957 sayı ile komisyonumuza intikal eden Toplu Ulaşım Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün 09.09.2024 tarih 1624252 sayılı yazısında;

BAŞKANLIK MAKAMINA

"İlgi: a) 10.07.2004 Tarih ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
b) 13.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu,
c) 15.06.2006 Tarih, 26199 Resmî Gazete Sayılı Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği
d) Ulaşımında Enerji Verimliliğinin Artırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik,
e) 26.01.2023 tarih ve 71188846-622.02/5632914 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün Taksi Plakaları konulu görüşü (<https://webdosva.csb.uov.tr/db/verel\onetimler/icerikler/taks-plakalari-belediye-birosu-20230312110131.pdf>)
f) 21.07.2022 tarih ve E-14399437-622.02-3575151 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün Ticari Taksi Plakaları konulu görüşü (<https://webdosva.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/t-car-taks~plakalari-20220722092333.pdf>)
g) 29.08.2024 tarih ve 2024/6-9 sayılı UKOME karar.

İlgi (a) Kanunu'nun 7. Maddesinin f bendi "...Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettiirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek," p bendi "Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettiirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettilirilmesine karar vermek..."

İlgi (a) Kanunu'nun 9. Maddesinin 2. Fıkrası: "Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırlan dâhilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır" 3. Fıkrası: "Ulaşım koordinasyon merkezi kararlan, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer" ve 6. Fıkrası "Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz" hükümleri yer almaktadır.

İlgi (b) Kanunu'nun 15. Maddesinin birinci fıkrasının f bendi: "toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettiirmek", p bendi: Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettiirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek" hükmü yer almaktadır.

İlgi (c) Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin Düzenleme Yapma Yetkisi başlıklı 27. Maddesinin 1. Fıkrası ve 1. Fıkranın a bendi: "Büyükşehir belediyeleri; alt yapı

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

yatırımları ile ulaşım ve toplu taşıma hizmet ve faaliyetlerinin amaca uygun, etkili ve verimli yürütülmesini sağlamak üzere bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda; a) Hizmet ve hizmet alanlarının mahalli özelliklerini dikkate alarak, birinden diğerine çeşitlilik ve farklılık arz eden, nicelik ve niteliklerini, göz önünde bulundurarak büyükşehir belediye meclisinin karar ile düzenleme yapabilirler." Bağlılık başlıklı 5. Maddesi: "Büyükşehir belediyesi alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi büyükşehir belediye başkanına bağlıdır. Başkan bu görevi bizzat veya görevlendireceği kişi eliyle yürütür." Aynı yönetmeliğin Bağlayıcılık başlıklı 6. Maddesi: "Alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi tarafından alınan ortak yatırım ve toplu taşımayla ilgili kararlar; büyükşehir belediyesi, büyükşehir dâhilindeki diğer belediyeler ve büyükşehir sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişileri bağlar."

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin Görev ve Yetkileri başlıklı 18. Maddesinin 1. Fıkrası, 1. Fıkranın a, ç, d ve e bentleri: "UKOME, büyükşehir içindeki kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak üzere; ulaşım, trafik ve toplu taşıma konularında üst düzeyde yönlendirici karar alma, uygulama, uygulatma ve ilgili mevzuattaki usulüne göre gereken tesisleri kurma, kurdurma ve işletme hak ve yetkilerine haizdir. Bu amaçla;

a) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, mevzuatla yetkili kılındığı durumlarda mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almakla,

ç) Kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksit sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; otobüs, taksit, dolmuş ve servis durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek, gerçek ve tüzel kişiler ile resmi ve özel kurum ve kuruluşlara ait otopark olmaya müsait boş alan, arazi ve arsaları geçici otopark yeri olarak ilan etmek ve bunların sahiplerine veya üçüncü şahıslara işletilmesi için izin vermek, izin verilen otoparklar ile karayolu üzerindeki diğer park yerlerinde engelliler için işaretlerle belirlenmiş bölümler ayrılmasını sağlamakla,

d) Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları ile bu taşıtların teknik özelliklerini tespit etmek, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek, bunlara izin ve çalışma ruhsatı vermekle,

e) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, ulaşım, toplu taşıma ve trafik mevzuatının büyükşehir belediyesine verdiği yetki doğrultusunda uygulamaya yönelik yönlendirici karar almak ve görüş oluşturmakla," 28. Maddesinde ise "Nüfus artışı ve şehrin ulaşım planı dikkate alınmak suretiyle büyükşehir sınırları dâhilinde taşıma ihtiyacı, UKOME tarafından düzenlenecek bir raporla İçişleri ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilir. (2) Taksit, dolmuş, minibüs ve umum servis araçları ile toplu taşıma araçlarının tahsis süreleri, ticari plaka sayıları ile bu plakaların verilmesine ilişkin usul, esas ve devir ücretleri UKOME'ce tespit edilir." hükümleri yer almaktadır.

İstanbul 7. İdare Mahkemesinin 2021/275 karar numaralı kararında; "UKOME'lerin 5216 sayılı kanunun 7. Maddesinde sayılan ulaşım ile ilgili tüm düzenlemeleri yapma görev ve yetkilerinin bulunduğu, dolayısıyla günün gelişmelerine göre ulaşım hizmetinin sağlıklı ve güvenli yürütülebilmesi için yasal sınırlar içinde her türlü tedbiri almaya yetkisinin bulunduğu açıktır" hükmü yer almaktadır.

Ayrıca Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun 21.05.1991 tarih ve 20877 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı imzalanmıştır. Söz konusu Özerklik Şartının 2. Maddesinde "Yerel Yönetimler, kanun tarafından belirlenen sınırlar içerisinde, yetki alanlarının dışında bırakılmış olmayan veya başka herhangi bir makamın görevlendirilmemiş olduğu tüm konularda faaliyette bulunmak açısından tam takdir hakkına sahip olacaklardır" hükmü yer almaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuat gereği büyükşehir sınırları dâhilinde yolcu

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

taşımacılığı yapan araçları, bu araçların sayısını, çalışma usul ve esaslarını, araçlarda bulunması gereken teknik özellikleri, hat ve güzergâhlarını belirleme, bu araçlara izin ve ruhsat verme vb. her türlü konuda yetki, görev ve sorumluluk Büyükşehir Belediyesine ait olup, işbu hususların uygulanması yönünde düzenlemeler ve karar mercii Ulaşım Koordinasyon Merkezi'dir. UKOME'nin yetki, görev ve sorumlulukları yalnızca toplu taşıma yapan araçlarla sınırlı olmayıp şehir içinde yolcu taşımacılığı yapan tüm araçları ve taşımacılık türlerini kapsamaktadır. İlgili yasal düzenlemelerden de açıkça görüleceği üzere; taksi, minibüs, otobüs, servis, taksi dolmuş, metrobüs, metro, deniz motorları gibi belediye sınırları dâhilinde ticari amaçla yolcu taşımacılığı yapan araçlar kamunun ihtiyaçları doğrultusunda hizmet vererek, kamusal taşımacılık faaliyeti icra etmektedirler.

İlgili mevzuatın verdiği yetki ve sorumluluklara istinaden alınan UKOME kararıyla kabul edilen Taksi Taşımacılığı Yönergesinde "Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma aracı kavramı;

b) Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma: Kamunun ulaşım ihtiyacını karşılamak için, kamu veya kamu adına özel müteşebbisler tarafından yerine getirilen ve TUHİM tarafından belgelendirilen taşıtlar ile yapılan ulaşım hizmetini,

c) Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma Aracı: 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu 7. Maddesi kapsamında kara, deniz ve su üzerinde faaliyet gösteren ve raylı sistemler, otobüs, minibüs, taksi, taksi dolmuş, servis, gemi, vapur, deniz motoru, deniz taksi, elektrikli araçlar vb. gibi UKOME tarafından çalışma esasları düzenlenen toplu ulaşım türlerinin taşımacılık faaliyetlerinde kullanılan taşıtı," şeklinde tanımlanmıştır.

Bu kapsamda taksiler de toplu ulaşım araçları olup Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 2022/21 Esas, Karar 2022/22 numaralı kararında "Bu kısımda, ticari taksi türü toplu ulaşım araçlarına, araç içi ses ve görüntü kayıt özelliği bulunan kamera sistemi takılmasının, özel hayatın gizliliğine müdahale teşkil edip etmeyeceği hususu tartışılacaktır. .. Davaya konu kamera sisteminin kurulduğu ticari taksi türü araçlar, kamuya açık alanlarda, belirli bir ücret karşılığında, yolcuların bir yerden başka bir yere taşındığı ulaşım vasıtalarıdır. Bu yönüyle ticari taksiler, gelir elde etmek üzere ticari faaliyet yürüten şoför açısından, isteyen ve ücretini ödeyen herkesin kullanımına açık, taşınan yolcuların sürekli değiştiği bir iş yeri; yolcular açısından ise, içerisinde geçici bir süre ile yolculuk yapılan ulaşım vasıtalarıdır. Buna göre söz konusu araçların iç kısmının, "kamuya açık" alan olduğunda tereddüt bulunmamaktadır. Diğer toplu ulaşım araçlarına göre daha az sayıda yolcu taşıma kapasitesine sahip olmaları, bu araçların toplu ulaşım aracı olmadıkları, araçların içinin ise özel hayat alanına dahil olduğu sonucunu doğurmayacaktır." denilerek bu durum hukuken vurgulanmıştır.

İlgi (d) yönetmeliğin Taksi Uygulamaları başlıklı 8.maddesinde "Belediyeler, taksilerin trafikte boş dolaşmalarını, durak dışında beklemelerini engelleyecek, taksi yönetim veya çağrı merkezi, telefonlu, telsizli durak ve merkezi alanlarda taksi cepleri gibi uygulamaları planlar ve yaygınlaştırır. Bunun için şehir trafiğine uygun bir şekilde, taksilerin bekletileceği alanları tespit eder" hükmü yer almaktadır.

İlgi (b) kanunun Meclisin görev ve yetkileri başlıklı 18. Maddesinin (e) bendinde "Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek." hükmü yer almaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 1 inci maddesinde "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür. ..." hükmü yer almaktadır.

03/05/1986 tarih ve 19096 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının Amaç başlıklı 1.maddesinde "Bu Karar'da amaç, vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi ve disiplin altına alınması, korsan taşımacılığın önlenmesi ve fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmektir. (94/6311) ve (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik)" hükmü yer almaktadır.

86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Kararın 2.maddesinde "Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12 nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik Komisyonlarınca plaka tahdidi karar alınan illerde uygulanır." hükmü ile mezkûr Kararı kapsamı belirlenmiş ve 3.maddesinin "Ticari plaka verilebilmesi için; (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) 1) Taksi, dolmuş ve minibüslerde; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak, (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) 2) Umum servis araçlarında; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak, (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) şartı aranır. (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere, umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler. (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik)" hükümleri kapsamında taksilere verilecek ticari plakaların verilme esasları düzenlenmiştir.

Danıştay 15. Daire Başkanlığının 22.03.2016 tarih E. No: 2013/8967, K.No: 2016/1961 sayılı kararında "2918 sayılı Karayolu Trafik Kanunu'nun 12. maddesinde, il ve ilçe trafik komisyonlarının kuruluş ve görevleri belirlenmiş; bu kapsamda, karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek söz konusu komisyonların görevleri arasında sayılmıştır. Bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan 02.04.1986 tarih ve 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1. maddesinde; bu Kararın amacının, toplu taşımacılığın geliştirilmesi ve disiplin altına alınması, korsan taşımacılığın önlenmesi ve fiilen çalışan şoför esnafının haklarının korunması amacıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını belirlemek olduğu, 2. maddesinde; bu Kararın 2918 sayılı Yasanın 12. maddesi uyarınca, plaka tahdidi karar alınan illerde uygulanacağı, 3. maddesinde; ticari plaka verilebilmesi için, a) Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş olmak, b) En az iki yıldan beri o ilde ikamet etmek, c) Şoförler derneğine üye olmanın zorunlu olduğu, ticari plaka sahiplerinin bu plakaları taşıtla birlikte veya ayrı olarak yalnız birinci fıkradaki şartlara haiz kişilere satabilecekleri, 4. maddesinde ise; trafik komisyonlarınca verilen kararlar ticari plaka tahdidi uygulanan illerdeki plakaların dağıtımının, İçişleri Bakanına tabi olduğu belirtilmiştir.

Diğer taraftan, 13.07.2005 tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin p) bendinde, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek, Belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmış ve uygulanmayacak hükümler başlıklı 84. maddesinde ise; belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı düzenlemesine yer verilmiştir.

Dolayısıyla, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15/p ve 84. maddeleri uyarınca, belediye sınırları dahilinde ticari amaçla taşıma yapacak araçların sayılarının belirlenmesi ve sınırlandırılması yetkisi, trafik komisyonlarından belediyelere intikal etmiştir." hükmü yer almıştır.

İlgi (e) görüşte, "Danıştay 8. Dairesinin 19/11/2007 tarihli ve E. No: 2007/4194, K. No: 2007/6111 sayılı kararında görülen temyiz davasında Bursa 2. İdare Mahkemesinin 27/03/2007 tarihli ve

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

E:2006/1401, K:2007/542 sayılı kararındaki "... 5393 sayılı Yasanın 15/f ve 84. maddeleri ile 2918 sayılı Yasamn 12. maddesinden söz edilerek, 5393 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle 2918 sayılı Kanunun Belediye Kanunu ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği açık olduğundan, 2918 sayılı Kanun uyarınca alınan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının da 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği, ...", Danıştay 8. Dairesinin 17/09/2020 tarihli ve E. No: 2016/14732, K. No: 2020/3653 sayılı kararındaki "... belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçları ve ticari taksilerin sayılarını, zaman ve güzergahlarını belirleme yetkisinin Belediye Meclisi'ne ait olduğu anlaşılmış olup, ticari taksi nitelikli araçların çalışma izinleri, sayı ve güzergahlarının belirlenmesi ve buna yönelik olarak yapılan başvuruların değerlendirilmesi ile gerekli işlemlerin yapılmasına ilişkin yetkinin yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca belediye meclisine ait olduğu ..." şeklindeki hükmü ile belediye meclisinin ulaşım ve toplu taşımadaki yetki ve imtiyazları yorumlanmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri ve Danıştay kararları çerçevesinde; belediyelerin toplu taşıma ve servis araçlarını ile taksi sayılarını belirleme yetki ve imtiyazının bulunduğu, özellikle kendi nam ve hesabına ticari olarak taşımacılık yapan taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerin belediyelerin belirlediği sayılarda, belediyelerce belirlenen durak ve park yerlerinde, belediyelerin uygun gördüğü zaman, ücret ve tarifeler ile güzergâhlarında aldıkları çalışma izinleri ile ticari taşımacılık yaptığı, bu bakımdan belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek ticari taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde işlemlerin tesis edilmesi gerektiği, bu itibarla sair hususlarda ve il trafik komisyonunca harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların, 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili cari hükümleri kapsamında tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere tahsis edilmesi gerektiği, diğer taraftan alınacak kararların kentin nüfusu ve nüfus artış hızı, kentleşmenin hızı ve yönü, ulaşım planı, trafik düzeni ve güvenliği, güzergahların ve hatların nüfus yoğunluğu ve araç ihtiyaçları (nitelik, kapasite vb.) gibi kriterler göz önünde bulundurularak tesis edilmesinin önem arz ettiği," hükümleri yer almaktadır.

İlgi (f) görüşte, "Sayıştay'ın 2015 yılında muhtelif mahalli idarelerde yaptığı denetimler sonucu yayımladığı denetim raporlarında; "İhalesiz taksi ve servis plakası ile hat verilmesi" ile ilgili olarak Sayıştay bulgusunda özetle, "... hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. ... İhalede şeffaflık ve rekabet ilkelerine aykırı olarak başkan onayı veya encümen kararıyla verilebilmesi mümkün değildir. ... İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunanlar için çalışıyor olmaları kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir." denilerek ihalesiz verilen plaka ve hatların iptal edilip Kanun'da belirlenen süre ve şartlarda ihale yoluna gidilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, belediye taşınmazlarının 2886 sayılı Kanun uyarınca kira süresi 10 yılı, belediye haklarının 5393 sayılı Kanun uyarınca irtifak süresi 30 yılı geçmemekte diğer bir deyişle belediye meclisi bu süreleri aşacak şekilde bir karar alamamaktadır. Bu bakımdan, toplu taşıma hizmetlerinde imtiyaz usulü dışında Kanun ile bu süreleri aşacak bir süre belirleme noktasında belediyeye özel bir yetki verilmemiştir. Belirtmek gerekir ki belediyeler toplu taşıma hizmeti ile ilgili görevli ve yetkili olduğu kadar bu hizmet kendilerine mahalli müşterek ihtiyaçlar bağlamında bir sorumluluk olarak da tevdi edilmiştir. ...Yine her 3 yöntemde de toplam süre göz önünde bulundurularak muhammen (tahmin edilen) bedelin 2886 sayılı Kanun kapsamında belirlenerek bu Kanunda gösterilen ihale yöntemlerinden somut olaya uygun olanlarından birisi seçilerek ihale edilmesi ve ihale sonucu idarece tespit edilecek uygun bedel uyarınca belirlenen ihale bedelinin 2886 sayılı Kanunun 57 nci maddesinde gösterilen sürelerde tahsil edilmesi

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

gerekmektedir. Diğer taraftan, belediyelerin toplu taşıma araçları, servis araçları ve taksi sayılarını belirleme yetki ve imtiyazı bulunmaktadır. Özellikle kendi nam ve hesabına ticari olarak taşımacılık yapan taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmeler belediyelerin belirlediği sayılarda, belediyelerce belirlenen durak ve park yerlerinde, belediyelerin uygun gördüğü zaman, ücret ve tarifeler ile güzergâhlarında aldıkları çalışma izinleri ile ticari taşımacılık yapmaktadır. Bu bakımdan, belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek ticari taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde işlemler tesis edilmesi gerekmektedir. Sair hususlarda ve il trafik komisyonunca harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere tahsis edilmesi hususunda 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili cari hükümlerinin esas alınması gerekmektedir." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde; büyükşehir dahilindeki taksi taşımacılığının ve bu taşımacılıkta kullanılacak araçların çalışma şekil şartları ile teknik özelliklerinin (kapasitesi, model yılı, rengi, plakası vs.) UKOME tarafından belirleneceği, bir kamu hizmeti olarak belediyeye yüklenen görevlerden olan taksi taşımacılığının üçüncü kişiler eliyle yürütülmesi mümkün olmakla birlikte bu kişilerin denetiminin, bu hizmetin asli sunucusu olan belediyeye ait olduğu, belediyenin bu görev ve yetkilerini kullanırken sahip olduğu takdir hakkının kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden denetime tabi olduğu; diğer taraftan ihtiyaç olması halinde yeni ticari plaka tahsis edilmesi yani sisteme yeni araç ilave edilmesi halinde belediyenin ihale yöntemiyle yeni araçları sisteme dahil edebileceğinin mümkün olduğu görülmektedir.

İlgi (g) UKOME kararı ile, İstanbul'da 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kapsamında faaliyet gösteren 20.311 taksinin ilk etapta 2.500 adet artırılmasına karar verilmiştir.

Makamınızca uygun görüldüğü takdirde, ilgi (e) ve (f) görüşlere uygun şekilde 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması kaydıyla 2.500 adet taksinin gerçek kişilere 5393 ve 2886 sayılı kanun hükümleri doğrultusunda ihale yapılması için karar alınmak üzere yazımızın Büyükşehir Belediye Meclisine havalesini tensiplerinize arz ederim denilmektedir.

KOMİSYON GÖRÜŞÜ: Teklif komisyonlarımızca incelenmiş olup, 29.08.2024 tarih ve 2024/6-9 sayılı UKOME kararı ile, İstanbul'da 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kapsamında faaliyet gösteren 20.311 taksinin ilk etapta 2.500 adet artırılmasına karar verilmiş olup, 26.01.2023 tarih ve 71188846-622.02/5632914 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Taksi Plakaları konulu görüşü ve 21.07.2022 tarih ve E-14399437-622.02-3575151 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Ticari Taksi Plakaları konulu görüşü doğrultusunda, 2.500 adet taksinin gerçek kişilere 5393 sayılı Kanunun 18/e maddesi ve 2886 Sayılı Kanunun ilgili hükümleri doğrultusunda ihale yapılması komisyonlarımızca uygun görülmüştür.

Meclisimizin onayına arz olunur."

Şeklinde hazırlanan Hukuk – Ulaşım ve Trafik Komisyonları müşterek raporu; İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 9. Seçim Dönemi 1. Toplantı Yılı, Eylül Ayı Toplantılarının 12 Eylül 2024 tarihli 3. birleşiminde okunarak, Müzakere açıldı:

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
MECLİS KARARI

Karar Tarihi: 12.09.2024

Meclis Karar No: 1174

Melendiz DALYAN İZGİ –Başkanım, Komisyon raporunun görüş kısmının “teklif Komisyonlarımızca incelenmiş olup, 29.08.2024 tarih ve 2024/6 ila 9 sayılı UKOME kararı ile İstanbul’da 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kapsamında faaliyet gösteren 20.311 taksinin ilk etapta 2.500 adet arttırılmasına karar verilmiş olup, 26.01.2023 tarih 71188846-622.02/5632914 sayılı Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Taksi Plakaları konulu görüşü ve 21.07.2022 tarih ve E-14399437-622.02-3575151 sayılı Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Ticari Taksi Plakaları konulu görüşü doğrultusunda, 2.500 adet taksinin gerçek kişilere 5393 sayılı Kanunun 18/e bendi uyarınca 29 yıl süreyle 2886 sayılı Kanunun ilgili hükümleri doğrultusunda ihale yapılması Komisyonlarımızca uygun görülmüştür” şeklinde düzeltilerek oylanmasını talep ederiz, dedi.

Nuri ASLAN (Meclis 1. Başkan Vekili) – 89 numaralı raporu yapılan düzeltme ile birlikte oylarınıza sunuyorum, dedi.

– Oy’a sundu. Yapılan işaretle oylama neticesinde Oybirliği ile kabul edildi.

Ezgi AKGÜL
Divan Kâtibi

Ulka AKBULUT
Divan Kâtibi

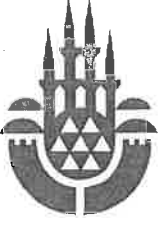
Nuri ASLAN
Meclis 1. Başkan Vekili

20 -09- 2024

GÖRÜLDÜ

Ekrem İMAMOĞLU
Büyükşehir Belediye Başkanı

Nuri ASLAN
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı V.

T.C
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİ
KOMİSYON RAPORLARI
HUKUK KOMİSYONU-ULAŞIM VE TRAFİK
KOMİSYONU MÜŞTEREK

Rapor No:
89
Tarih:
12.09.2024
Dosya No:
2024/957

KONUNUN ÖZÜ: Uygulama Bazlı Taksi

KOMİSYON İNCELEMESİ: İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 09.09.2024 tarihli birleşiminde 2024/957 sayılı ile komisyonumuza intikal eden Toplu Ulaşım Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nün 09.09.2024 tarih 1624252 sayılı yazısında;

BAŞKANLIK MAKAMINA

- İlgi: a) 10.07.2004 Tarih ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
b) 13.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu,
c) 15.06.2006 Tarih, 26199 Resmî Gazete Sayılı Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği
d) Ulaşımında Enerji Verimliliğinin Artırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik,
e) 26.01.2023 tarih ve 71188846-622.02/5632914 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün Taksi Plakaları konulu görüşü
(<https://webdosva.csb.uov.tr/db/verel\yonetimler/icerikler/taks-plakalari-belediye-birosu-20230312110131.pdf>)
f) 21.07.2022 tarih ve E-14399437-622.02-3575151 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün Ticari Taksi Plakaları konulu görüşü (<https://webdosva.csb.gov.tr/db/yereleyonetimler/icerikler/t-car-taks~plakalari-20220722092333.pdf>)
g) 29.08.2024 tarih ve 2024/6-9 sayılı UKOME karar.

İlgi (a) Kanunu'nun 7. Maddesinin f bendi "...Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettiirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek," p bendi "Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettiirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettilmesine karar vermek..."

İlgi (a) Kanunu'nun 9. Maddesinin 2. Fıkrası: "Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dâhilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır" 3. Fıkrası: "Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer" ve 6. Fıkrası "Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz" hükümleri yer almaktadır.

İlgi (b) Kanunu'nun 15. Maddesinin birinci fıkrasının f bendi: "toplular taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettiirmek", p bendi: Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettiirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek" hükmü yer almaktadır.

İlgi (c) Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin Düzenleme Yapma Yetkisi başlıklı 27. Maddesinin 1. Fıkrası ve 1. Fıkranın a bendi: "Büyükşehir belediyeleri; alt yapı yatırımları ile ulaşım ve toplu taşıma hizmet ve faaliyetlerinin amaca uygun, etkili ve verimli yürütülmesini sağlamak üzere

bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda; a) Hizmet ve hizmet alanlarının mahalli özelliklerini dikkate alarak, birinden diğerine çeşitlilik ve farklılık arz eden, nicelik ve niteliklerini, göz önünde bulundurarak büyükşehir belediye meclisinin karar ile düzenleme yapabilirler." Bağlılık başlıklı 5. Maddesi: "Büyükşehir belediyesi alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi büyükşehir belediye başkanına bağlıdır. Başkan bu görevi bizzat veya görevlendireceği kişi eliyle yürütür." Aynı yönetmeliğin Bağlayıcılık başlıklı 6. Maddesi: "Alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi tarafından alınan ortak yatırım ve toplu taşımayla ilgili kararlar; büyükşehir belediyesi, büyükşehir dâhilindeki diğer belediyeler ve büyükşehir sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişileri bağlar."

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin Görev ve Yetkileri başlıklı 18. Maddesinin 1. Fıkrası, 1. Fıkranın a, ç, d ve e bentleri: "UKOME, büyükşehir içindeki kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak üzere; ulaşım, trafik ve toplu taşıma konularında üst düzeyde yönlendirici karar alma, uygulama, uygulatma ve ilgili mevzuattaki usulüne göre gereken tesisleri kurma, kurdurma ve işletme hak ve yetkilerine haizdir. Bu amaçla;

a) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, mevzuatla yetkili kılındığı durumlarda mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almakla,

ç) Kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; otobüs, taksi, dolmuş ve servis durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek, gerçek ve tüzel kişiler ile resmi ve özel kurum ve kuruluşlara ait otopark olmaya müsait boş alan, arazi ve arsaları geçici otopark yeri olarak ilan etmek ve bunların sahiplerine veya üçüncü şahıslara işletilmesi için izin vermek, izin verilen otoparklar ile karayolu üzerindeki diğer park yerlerinde engelliler için işaretlerle belirlenmiş bölümler ayrılmasını sağlamakla,

d) Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları ile bu taşıtların teknik özelliklerini tespit etmek, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek, bunlara izin ve çalışma ruhsatı vermekle,

e) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, ulaşım, toplu taşıma ve trafik mevzuatının büyükşehir belediyesine verdiği yetki doğrultusunda uygulamaya yönelik yönlendirici karar almak ve görüş oluşturmakla," 28. Maddesinde ise "Nüfus artışı ve şehrin ulaşım planı dikkate alınmak suretiyle büyükşehir sınırları dâhilinde taşıma ihtiyacı, UKOME tarafından düzenlenecek bir raporla İçişleri ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilir. (2) Taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçları ile toplu taşıma araçlarının tahsis süreleri, ticari plaka sayıları ile bu plakaların verilmesine ilişkin usul, esas ve devir ücretleri UKOME'ce tespit edilir." hükümleri yer almaktadır.

İstanbul 7. İdare Mahkemesinin 2021/275 karar numaralı kararında; "UKOME'lerin 5216 sayılı kanununun 7. Maddesinde sayılan ulaşım ile ilgili tüm düzenlemeleri yapma görev ve yetkilerinin bulunduğu, dolayısıyla günün gelişmelerine göre ulaşım hizmetinin sağlıklı ve güvenli yürütülebilmesi için yasal sınırlar içinde her türlü tedbiri almaya yetkisinin bulunduğu açıktır" hükmü yer almaktadır.

Ayrıca Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun 21.05.1991 tarih ve 20877 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı imzalanmıştır. Söz konusu Özerklik Şartının 2. Maddesinde "Yerel Yönetimler, kanun tarafından belirlenen sınırlar içerisinde, yetki alanlarının dışında bırakılmış olmayan veya başka herhangi bir makamın görevlendirilmemiş olduğu tüm konularda faaliyette bulunmak açısından tam takdir hakkına sahip olacaklardır" hükmü yer almaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuat gereği büyükşehir sınırları dâhilinde yolcu taşımacılığı yapan araçları, bu araçların sayısını, çalışma usul ve esaslarını, araçlarda bulunması gereken teknik özellikleri, hat ve güzergâhlarını belirleme, bu araçlara izin ve ruhsat verme vb. her türlü konuda yetki, görev ve sorumluluk Büyükşehir Belediyesine ait olup, işbu hususların uygulanması yönünde düzenlemeler ve karar mercii Ulaşım Koordinasyon Merkezi'dir. UKOME'nin yetki, görev ve sorumlulukları yalnızca toplu taşıma yapan araçlarla sınırlı olmayıp şehir içinde yolcu taşımacılığı yapan tüm araçları ve taşımacılık türlerini kapsamaktadır. İlgili yasal düzenlemelerden de açıkça görüleceği üzere; taksi, minibüs, otobüs, servis, taksi dolmuş, metrobüs, metro, deniz motorları gibi belediye sınırları dâhilinde ticari amaçla

yolcu taşımacılığı yapan araçlar kamunun ihtiyaçları doğrultusunda hizmet vererek, kamusal taşımacılık faaliyeti icra etmektedirler.

İlgili mevzuatın verdiği yetki ve sorumluluklara istinaden alınan UKOME kararıyla kabul edilen Taksi Taşımacılığı Yönergesinde "Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma aracı kavramı;

b) Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma: Kamunun ulaşım ihtiyacını karşılamak için, kamu veya kamu adına özel müteşebbisler tarafından yerine getirilen ve TUHİM tarafından belgelendirilen taşıtlar ile yapılan ulaşım hizmetini,

c) Kamusal Ulaşım/Toplu Ulaşım/Toplu Taşıma Aracı: 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu 7. Maddesi kapsamında kara, deniz ve su üzerinde faaliyet gösteren ve raylı sistemler, otobüs, minibüs, taksi, taksi dolmuş, servis, gemi, vapur, deniz motoru, deniz taksi, elektrikli araçlar vb. gibi UKOME tarafından çalışma esasları düzenlenen toplu ulaşım türlerinin taşımacılık faaliyetlerinde kullanılan taşıtı," şeklinde tanımlanmıştır.

Bu kapsamda taksiler de toplu ulaşım araçları olup Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 2022/21 Esas, Karar 2022/22 numaralı kararında "Bu kısımda, ticari taksi türü toplu ulaşım araçlarına, araç içi ses ve görüntü kayıt özelliği bulunan kamera sistemi takılmasının, özel hayatın gizliliğine müdahale teşkil edip etmeyeceği hususu tartışılacaktır. .. Davaya konu kamera sisteminin kurulduğu ticari taksi türü araçlar, kamuya açık alanlarda, belirli bir ücret karşılığında, yolcuların bir yerden başka bir yere taşındığı ulaşım vasıtalarıdır. Bu yönüyle ticari taksiler, gelir elde etmek üzere ticari faaliyet yürüten şoför açısından, isteyen ve ücretini ödeyen herkesin kullanımına açık, taşınan yolcuların sürekli değiştiği bir iş yeri; yolcular açısından ise, içerisinde geçici bir süre ile yolculuk yapılan ulaşım vasıtalarıdır. Buna göre söz konusu araçların iç kısmının, "kamuya açık" alan olduğunda tereddüt bulunmamaktadır. Diğer toplu ulaşım araçlarına göre daha az sayıda yolcu taşıma kapasitesine sahip olmaları, bu araçların toplu ulaşım aracı olmadıkları, araçların içinin ise özel hayat alanına dahil olduğu sonucunu doğurmayacaktır." denilerek bu durum hukuken vurgulanmıştır.

İlgili (d) yönetmeliğin Taksi Uygulamaları başlıklı 8.maddesinde "Belediyeler, taksilerin trafikte boş dolaşmalarını, durak dışında beklemelerini engelleyecek, taksi yönetim veya çağrı merkezi, telefonlu, telsizli durak ve merkezi alanlarda taksi cepleri gibi uygulamaları planlar ve yaygınlaştırır. Bunun için şehir trafiğine uygun bir şekilde, taksilerin bekletileceği alanları tespit eder" hükmü yer almaktadır.

İlgili (b) kanunun Meclisin görev ve yetkileri başlıklı 18. Maddesinin (e) bendinde "Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek." hükmü yer almaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 1 inci maddesinde "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür. ..." hükmü yer almaktadır.

03/05/1986 tarih ve 19096 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının Amaç başlıklı 1.maddesinde "Bu Karar'da amaç, vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi ve disiplin altına alınması, korsan taşımacılığın önlenmesi ve fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmektir. (94/6311) ve (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik)" hükmü yer almaktadır.

86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Kararın 2.maddesinde "Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12 nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik Komisyonlarınca plaka tahdidini alan illerde uygulanır." hükmü ile mezkûr Kararı kapsamı belirlenmiş ve 3.maddesinin "Ticari plaka verilebilmesi için; (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) 1) Taksi, dolmuş ve minibüslerde; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak, (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) 2) Umum servis araçlarında; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak, (98/11158) ve (2003/6259 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) şartı aranır. (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik) Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları taşıyan kişilere,

umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler. (98/11158 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik)" hükümleri kapsamında taksilere verilecek ticari plakaların verilmesi esasları düzenlenmiştir.

Danıştay 15. Daire Başkanlığının 22.03.2016 tarih E. No: 2013/8967, K.No: 2016/1961 sayılı kararında "2918 sayılı Karayolu Trafik Kanunu'nun 12. maddesinde, il ve ilçe trafik komisyonlarının kuruluş ve görevleri belirlenmiş; bu kapsamda, karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek söz konusu komisyonların görevleri arasında sayılmıştır. Bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan 02.04.1986 tarih ve 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1. maddesinde; bu Kararın amacının, toplu taşımacılığın geliştirilmesi ve disiplin altına alınması, korsan taşımacılığın önlenmesi ve fiilen çalışan şoför esnafının haklarının korunması amacıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını belirlemek olduğu, 2. maddesinde; bu Kararın 2918 sayılı Yasanın 12. maddesi uyarınca, plaka tahdidî kararı alınan illerde uygulanacağı, 3. maddesinde; ticari plaka verilebilmesi için, a) Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş olmak, b) En az iki yıldan beri o ilde ikamet etmek, c) Şoförler derneğine üye olmanın zorunlu olduğu, ticari plaka sahiplerinin bu plakaları taşıtla birlikte veya ayrı olarak yalnız birinci fıkradaki şartlara haiz kişilere satabilecekleri, 4. maddesinde ise; trafik komisyonlarıca verilen kararlar ticari plaka tahdidî uygulanan illerdeki plakaların dağıtımının, İçişleri Bakanlığının onayına tabi olduğu belirtilmiştir.

Diğer taraftan, 13.07.2005 tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin p) bendinde, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergahlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek, Belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmış ve uygulanmayacak hükümler başlıklı 84. maddesinde ise; belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı düzenlemesine yer verilmiştir.

Dolayısıyla, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15/p ve 84. maddeleri uyarınca, belediye sınırları dahilinde ticari amaçla taşıma yapacak araçların sayılarının belirlenmesi ve sınırlandırılması yetkisi, trafik komisyonlarından belediyelere intikal etmiştir." hükmü yer almıştır.

İlgi (e) görüşte, "Danıştay 8. Dairesinin 19/11/2007 tarihli ve E. No: 2007/4194, K. No: 2007/6111 sayılı kararında görülen temyiz davasında Bursa 2. İdare Mahkemesinin 27/03/2007 tarihli ve E:2006/1401, K:2007/542 sayılı kararındaki "... 5393 sayılı Yasanın 15/f ve 84. maddeleri ile 2918 sayılı Yasanın 12. maddesinden söz edilerek, 5393 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle 2918 sayılı Kanunun Belediye Kanunu ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği açık olduğundan, 2918 sayılı Kanun uyarınca alınan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının da 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği, ...", Danıştay 8. Dairesinin 17/09/2020 tarihli ve E. No: 2016/14732, K. No: 2020/3653 sayılı kararındaki "... belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçları ve ticari taksilerin sayılarını, zaman ve güzergahlarını belirleme yetkisinin Belediye Meclisi'ne ait olduğu anlaşılabilir olup, ticari taksi nitelikli araçların çalışma izinleri, sayı ve güzergahlarının belirlenmesi ve buna yönelik olarak yapılan başvuruların değerlendirilmesi ile gerekli işlemlerin yapılmasına ilişkin yetkinin yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca belediye meclisine ait olduğu ..." şeklindeki hükmü ile belediye meclisinin ulaşım ve toplu taşımadaki yetki ve imtiyazları yorumlanmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri ve Danıştay kararları çerçevesinde; belediyelerin toplu taşıma ve servis araçlarının ile taksi sayılarını belirleme yetki ve imtiyazının bulunduğu, özellikle kendi nam ve hesabına ticari olarak taşımacılık yapan taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerin belediyelerin belirlediği sayılarda, belediyelerce belirlenen durak ve park yerlerinde, belediyelerin uygun gördüğü zaman, ücret ve tarifeler ile güzergahlarında aldıkları çalışma izinleri ile ticari taşımacılık yaptığı, bu bakımdan belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek ticari taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak

şekilde işlemlerin tesis edilmesi gerektiği, bu itibarla sair hususlarda ve il trafik komisyonunca harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların, 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili cari hükümleri kapsamında tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere tahsis edilmesi gerektiği, diğer taraftan alınacak kararların kentin nüfusu ve nüfus artış hızı, kentleşmenin hızı ve yönü, ulaşım planı, trafik düzeni ve güvenliği, güzergahların ve hatların nüfus yoğunluğu ve araç ihtiyaçları (nitelik, kapasite vb.) gibi kriterler göz önünde bulundurularak tesis edilmesinin önem arz ettiği," hükümleri yer almaktadır.

İlgi (f) görüşte, "Sayıştay'ın 2015 yılında muhtelif mahalli idarelerde yaptığı denetimler sonucu yayımladığı denetim raporlarında; "İhalesiz taksi ve servis plakası ile hat verilmesi" ile ilgili olarak Sayıştay bulgusunda özetle, "... hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. ... İhalede şeffaflık ve rekabet ilkelerine aykırı olarak başkan onayı veya encümen kararıyla verilebilmesi mümkün değildir. ... İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunanlar için çalışıyor olmaları kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemde elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir." denilerek ihalesiz verilen plaka ve hatların iptal edilip Kanun'da belirlenen süre ve şartlarda ihale yoluna gidilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, belediye taşınmazlarının 2886 sayılı Kanun uyarınca kira süresi 10 yılı, belediye haklarının 5393 sayılı Kanun uyarınca irtifak süresi 30 yılı geçememekte diğer bir deyişle belediye meclisi bu süreleri aşacak şekilde bir karar alamamaktadır. Bu bakımdan, toplu taşıma hizmetlerinde imtiyaz usulü dışında Kanun ile bu süreleri aşacak bir süre belirleme noktasında belediyeye özel bir yetki verilmemiştir. Belirtmek gerekir ki belediyeler toplu taşıma hizmeti ile ilgili görevli ve yetkili olduğu kadar bu hizmet kendilerine mahalli müşterek ihtiyaçlar bağlamında bir sorumluluk olarak da tevdi edilmiştir. ...Yine her 3 yöntemde de toplam süre göz önünde bulundurularak muhammen (tahmin edilen) bedelin 2886 sayılı Kanun kapsamında belirlenerek bu Kanunda gösterilen ihale yöntemlerinden somut olaya uygun olanlarından birisi seçilerek ihale edilmesi ve ihale sonucu idarece tespit edilecek uygun bedel uyarınca belirlenen ihale bedelinin 2886 sayılı Kanunun 57 nci maddesinde gösterilen sürelerde tahsil edilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan, belediyelerin toplu taşıma araçları, servis araçları ve taksi sayılarını belirleme yetki ve imtiyazı bulunmaktadır. Özellikle kendi nam ve hesabına ticari olarak taşımacılık yapan taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmeler belediyelerin belirlediği sayılarda, belediyelerce belirlenen durak ve park yerlerinde, belediyelerin uygun gördüğü zaman, ücret ve tarifeler ile güzergâhlarında aldıkları çalışma izinleri ile ticari taşımacılık yapmaktadır. Bu bakımdan, belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek ticari taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde işlemler tesis edilmesi gerekmektedir. Sair hususlarda ve il trafik komisyonunca harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere tahsis edilmesi hususunda 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili cari hükümlerinin esas alınması gerekmektedir." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde; büyükşehir dahilindeki taksi taşımacılığının ve bu taşımacılıkta kullanılacak araçların çalışma şekil şartları ile teknik özelliklerinin (kapasitesi, model yılı, rengi, plakası vs.) UKOME tarafından belirleneceği, bir kamu hizmeti olarak belediyeye yüklenen görevlerden olan taksi taşımacılığının üçüncü kişiler eliyle yürütülmesi mümkün olmakla birlikte bu kişilerin denetiminin, bu hizmetin asli sunucusu olan belediyeye ait olduğu, belediyenin bu görev ve yetkilerini kullanırken sahip olduğu takdir hakkının kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden denetime tabi olduğu; diğer taraftan ihtiyaç olması halinde yeni ticari plaka tahsis edilmesi yani sisteme yeni araç ilave edilmesi halinde belediyenin ihale yöntemiyle yeni araçları sisteme dahil edebileceğinin mümkün olduğu görülmektedir.

İlgi (g) UKOME kararı ile, İstanbul'da 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kapsamında faaliyet gösteren 20.311 taksinin ilk etapta 2.500 adet arttırılmasına karar verilmiştir.

Makamınızca uygun görüldüğü takdirde, ilgi (e) ve (f) görüşlere uygun şekilde 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması kaydıyla 2.500 adet taksinin gerçek kişilere 5393 ve 2886 sayılı kanun hükümleri doğrultusunda ihale yapılması için karar alınmak üzere yazımızın Büyükşehir Belediye Meclisine havalesini tensiplerinize arz ederim denilmektedir.

KOMİSYON GÖRÜŞÜ: Teklif komisyonlarımızca incelenmiş olup, 29.08.2024 tarih ve 2024/6-9 sayılı UKOME kararı ile, İstanbul'da 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kapsamında faaliyet gösteren 20.311 taksinin ilk etapta 2.500 adet artırılmasına karar verilmiş olup, 26.01.2023 tarih ve 71188846-622.02/5632914 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Taksi Plakaları konulu görüşü ve 21.07.2022 tarih ve E-14399437-622.02-3575151 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün Ticari Taksi Plakaları konulu görüşü doğrultusunda, 2.500 adet taksinin gerçek kişilere 5393 sayılı Kanununun 18/e maddesi ve 2886 Sayılı Kanunun ilgili hükümleri doğrultusunda ihale yapılması komisyonlarımızca uygun görülmüştür.

Meclisimizin onayına arz olunur.

Melendiz DALYAN İZGİ
Hukuk Komisyonu Başkanı

Hüseyin ERSÖZ
Başkan Vekili

Batuhan ERSOY
Raportör

Atilla ÖZEN
Üye

Rahşan SERTKAYA DANIŞ
Üye

Muhammet KAYNAR
Üye

Resul KAYA
Üye

Ali Cengiz YILMAZ
Üye

Gencay ÖZCAN
Ulaşım ve Trafik
Komisyonu Başkanı

Ali Mesut ÇELİK
Başkan Vekili

Gamze KARSLI
Raportör

Barış ANTİK
Üye

Onur ÖZYURT
Üye

Muhammet ÇAKIR
Üye

Yusuf SALTİK
Üye

Eyüp UYANIK
Üye

